

Stanowisko
Górnictwej Izby Przemysłowo Handlowej
w sprawie opodatkowania podziemnych wyrobisk górniczych
podatkiem od nieruchomości

Problematyka traktowania podziemnych wyrobisk górniczych na gruncie przepisów regulujących podatek od nieruchomości, objęta jest od 1997 r. zakresem zadań statutowych Górnictwej Izby Przemysłowo – Handlowej, z których najważniejsze to uczestnictwo organizacji w prowadzonych przed sądami administracyjnymi sprawach z tym związanych. Na bazie naszych wieloletnich doświadczeń pragniemy zwrócić uwagę, że pierwsze próby opodatkowania podziemnych wyrobisk górniczych podatkiem od nieruchomości podejmowane były już w połowie lat 90. Organy podatkowe traktowały wówczas te wyrobiska jako budowle w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (u.o.p.l), uznając je za przedmiot opodatkowania, a przedsiębiorcy górniczy wyrażali pogląd, iż wyrobiska nie podlegają temu podatkowi. Stosowanie przepisów przytoczonej ustawy budziło poważne wątpliwości w praktyce i było przedmiotem całkowicie rozbieżnego orzecznictwa sądów w zakresie opodatkowania podatkiem od nieruchomości podziemnych wyrobisk górniczych (np. wyrok NSA z 6 listopada 1996 r. – SA/Ka 1931/95, uchwały składu pięciu sędziów NSA z 18 grudnia 1997 r. – FPK 24/97 oraz z dnia 29 listopada 1999 r. – FPK 3/99 i uchwała składu siedmiu sędziów NSA z dnia 2 lipca 2001 r. FPS 2/01). Rozstrzygnięciem decydującym była uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2002 r. – III ZP 34/01, w której sąd jednoznacznie stwierdził, iż podziemne wyrobisko górnicze nie jest nieruchomością w rozumieniu u.o.p.l i w związku z tym nie podlega podatkowi od nieruchomości.

W trakcie rozpatrywania w/w sprawy przez Sąd Najwyższy podjęte zostały działania legislacyjne mające na celu doprecyzowanie przepisów prawnych tak, aby kwestia opodatkowania podziemnych wyrobisk górniczych nie budziła już kontrowersji, tzn. by nie mogły być one obejmowane przedmiotowym podatkiem. Efektem tych działań było dodanie w ustawie z dnia 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze art. 6 pkt 10, który stanowi, że **wyrobiskiem górniczym jest przestrzeń w nieruchomości gruntowej lub w górotworze powstała w wyniku robót górniczych** oraz zdefiniowanie w art. 58 obiektów budowlanych zakładu górniczego jako **obiekty budowlane w rozumieniu prawa budowlanego zlokalizowane w całości na powierzchni ziemi, służące do bezpośredniego wydobywania kopaliny ze złoża.**

Po ogłoszeniu przytoczonej powyżej uchwały Sądu Najwyższego oraz dokonaniu wskazanych zmian w ustawie Prawo geologiczne i górnicze, organy podatkowe zaakceptowały fakt niewykazywania przez przedsiębiorców górniczych podziemnych wyrobisk w deklaracjach dotyczących podatku od nieruchomości.

W dniu 1 stycznia 2003 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 2002 r. Nr 200, poz. 1683). Znowelizowana ustawa została poszerzona m.in. o art. 1 a ust. 1 pkt 2, w którym rozszerzono pojęcie budowli o **urządzenia budowlane w rozumieniu przepisów prawa budowlanego związane z obiektem budowlanym, które zapewniają możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem.** Zauważyć należy, że z uzasadnienia dołączonego do projektu

zmiany ustawy o podatkach i opłatach lokalnych wynika, że celem zmiany nie było rozszerzenie zakresu opodatkowania podatkiem od nieruchomości, lecz jedynie doprecyzowanie norm powodujących problemy interpretacyjne.

Niektórzy prawnicy uznali, że powyższa zmiana przepisów przesądziła o tym, iż podziemne wyrobiska górnicze znów zostały objęte podatkiem od nieruchomości. Część gmin górniczych, opierając się na tak kontrowersyjnej interpretacji przepisów, domagają się objęcia przedmiotowym podatkiem ogromnego majątku zlokalizowanego w podziemiach kopalń, żądając jednocześnie zapłaty tego podatku za 5 lat wstecz.

W dniu 3 lutego 2006 r. Naczelny Sąd Administracyjny, rozpatrując skargę kasacyjną KGHM Polska Miedź S.A., wydał wyrok (*II FSK 656/05*), w którego uzasadnieniu uznał, że w stanie prawnym od 1 stycznia 2003r. wyrobisko górnicze stanowi budowlę w rozumieniu przepisów u.o.p.l i podlega opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości. Taka wykładnia prawa spowodowała falę roszczeń gmin górniczych w stosunku do przedsiębiorców, którzy eksploatują kopaliny metodą podziemną. Oszacowane przez GIPH wielkości spornych zobowiązań za lata 2003-2008 z tytułu opodatkowania podziemnych wyrobisk w górnictwach węgla kamiennego, soli, rud miedzi oraz cynku i ołowiu kształtują się na poziomie 1,2 mld zł. Takie obciążenia, wraz z podatkami naliczanymi za rok bieżący i lata następne to problem finansowy tej skali, że może on potencjalnie doprowadzić do likwidacji części polskiego górnictwa. W przypadku eskalacji roszczeń poważnie zagrożone mogą być również takie obiekty jak zabytkowe kopalnie w Wieliczce, Bochni czy Zabrze.

Górnicza Izba Przemysłowo-Handlowa stoi na stanowisku, że w dniu 3 lutego 2006 r. Naczelny Sąd Administracyjny dokonał niedopuszczalnej interpretacji przepisów prawa podatkowego w sposób prowadzący do poszerzenia zakresu obowiązku podatkowego ponad to, co wynika wyraźnie z przepisów ustawy. Pogląd, iż niedopuszczalne jest obejmowanie podziemnych wyrobisk górniczych podatkiem od nieruchomości prezentuje również szereg wybitnych specjalistów prawa podatkowego, cywilnego i konstytucyjnego (*np. prof. dr hab. Bogumił Brzeziński, prof. dr hab. Aleksander Lipiński, prof. dr hab. Zygmunt Tobor, prof. dr hab. Lech Morawski, dr Wojciech Morawski*).

Wyrok sądu jest jednak ostateczny. Dlatego jedynym rozwiązaniem, które mogłoby uchronić polskie górnictwo przed poważnymi, negatywnymi konsekwencjami jest dokonanie odpowiednich zmian ustawowych. Część z nich została już wprowadzona do projektu ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Polegają one na doprecyzowaniu definicji obiektu budowlanego zakładu górniczego (art. 6 ust. 1 pkt 3) i wyrobiska górniczego (art. 6 ust. 1 pkt 15) oraz przede wszystkim wyraźnym zapisie w art. 6 ust. 2, iż **podziemne wyrobiska górnicze oraz znajdujące się w nich instalacje i urządzenia nie są budowlami ani też urządzeniami budowlanymi w rozumieniu prawa budowlanego.**

Mając na uwadze wskazane powyżej argumenty uprzejmie prosimy o zwrócenie szczególnej uwagi na przytoczone przepisy i poparcie tych propozycji w trakcie prac Nadzwyczajnej podkomisji do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy – Prawo geologiczne i górnicze.

Ponadto, prosimy o rozważenie możliwości podjęcia inicjatywy ustawodawczej, której celem byłaby odpowiednia zmiana ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, tak aby wyeliminować możliwość nadinterpretacji przepisów tej ustawy, powodującej wskazane w niniejszym stanowisku konsekwencje finansowe dla podziemnych zakładów górniczych.